דיון מובנה בכיתה ועריכת המאמר לפי משוב

כיתה ו' | שיעור 7 מתוך 7 | רצף: מאמר טיעון: עמדה, נימוקים וטיעון שכנגד · האזנה ודיבור · 45 דקות

⬅ לפני

בשיעור הקודם כתבו התלמידים מאמר טיעון בחמש פסקאות, והמורה החזירה לכל אחד הערה מעודדת והצעת שיפור אחת.

אחרי ➔

זה השיעור האחרון ברצף. המאמרים הערוכים יוצגו בעלון הכיתה או יימסרו למועצת התלמידים, ובהמשך השנה התלמידים יכתבו מאמר טיעון בנושא חדש בעצמם.

🎯 מטרה

התלמידים ישתתפו בדיון מובנה, יגיבו על טיעוני הצד השני בהקשבה ובהגינות, וישפרו את מאמרם בעקבות מה ששמעו.

1. התלמידים יגיבו בדיון לדובר מן הצד השני לפחות פעם אחת, ויפתחו את התגובה בשיקוף של דבריו ("אם הבנתי נכון, אתה טוען ש...") לפני המענה.
2. התלמידים ידברו לפי כללי הדיון המוסכמים: יחכו לתורם, ידברו עד דקה אחת, ויפנו לטיעון ולא לדובר.
3. התלמידים יערכו את מאמרם לפי המשוב ולפי מה ששמעו בדיון, ויכניסו בו 2 שינויים לפחות שמסומנים בשוליים (למשל טיעון שכנגד חזק יותר, ראיה נוספת, מילת קישור).

מיומנות: השתתפות בדיון ותגובה לטיעון שכנגד · **כלי:** כרטיס דובר (שיקוף – מענה – ראיה) ורשימת עריכה · **פרקטיקה:** דיון מובנה בשיטת "אקווריום" (מעגל פנימי ומעגל חיצוני), ואחריו עריכה לפי משוב

📌 עיגון

"השתתפות בשיחה ובדיון תוך: - הקשבה ותגובה הולמת לדברי אחרים - השתלבות בדיבור על פי המוסכם"

תוכנית הלימודים בחינוך לשוני – עברית (יסודי), פרק ד': הישגים נדרשים · הישג נדרש 1: האזנה ודיבור למטרות שונות · ציון דרך עד סוף כיתה ו'

🧺 חומרים

- המאמרים מן השיעור הקודם עם הערות המורה
- כרטיסי דובר
- כללי הדיון כתובים על הלוח
- שעון עצר
- עט בצבע שונה לעריכה
- דף עבודה 7 – דף מעקב ורשימת עריכה

🔤 מושגים

דיון · שיקוף · תגובה · משוב · עריכה

⏱️ מהלך השיעור

פתיחה **5 דק'**	המורה מחזירה את המאמרים ומבקשת מכל תלמיד לקרוא בשקט את הערת השיפור שקיבל ולסמן אותה. אחר כך הכיתה מנסחת יחד שלושה כללי דיון והמורה כותבת אותם על הלוח: מחכים לתור, מדברים עד דקה, מגיבים לטיעון ולא לאדם. המטרה: "היום נשמע את הצד השני בקול, נגיב לו – ונשפר בעזרתו את המאמר." **תשובות צפויות:** "כתוב לי שהטיעון שכנגד שלי חלש." "לי כתוב שחסרה ראיה בנימוק השני." כללים מן התלמידים: "לא קוטעים." "לא צוחקים על מישהו." "מדברים על מה שהוא אמר, לא עליו."
הדגמה – אני **7 דק'**	המורה כותבת על הלוח את מבנה התגובה בשלושה צעדים: שיקוף ("אם הבנתי נכון, אתה טוען ש..."), מענה ("אני רואה זאת אחרת, כי..."), ראיה ("לפי מקור..."). היא מבקשת מתלמיד מתנדב לומר טיעון נגד הגינה, ומדגימה תגובה בשלושת הצעדים. אחר כך היא מדגימה תגובה לא טובה ("זה לא נכון, אתה סתם רוצה כדורגל") ושואלת מה חסר בה. *""אם הבנתי נכון, אתה טוען שגינה תשאיר את הקטנים בלי מקום לשחק. אני שומעת את החשש, ואני רואה זאת אחרת: בצהרי הקיץ קשה לשחק במגרש, כי לפי מקור ג המשטח חם בכ־25 מעלות יותר מאדמה בצל. כך שבשעות החמות הגינה לא לוקחת מכם זמן משחק, אלא נותנת לכולם מקום לשהות בחוץ.""* **תשובות צפויות:** התלמיד המתנדב: "אם המגרש יקטן, רק הגדולים ישחקו." על התגובה הלא טובה: "היא לא שיקפה מה הוא אמר." "היא פנתה אליו ולא לטיעון." "אין ראיה." טעות צפויה: שיקוף שמשנה את הטיעון ("אתה טוען שאתה לא אוהב צמחים"). המורה: "שיקוף טוב הוא כזה שהדובר אומר עליו 'כן, בדיוק'."
תרגול משותף – אנחנו **8 דק'**	סבב קצר במליאה: שלושה תלמידים מתנדבים מקריאים כל אחד טיעון אחד מן המאמר שלו, ואחרי כל טיעון תלמידים מן הצד השני מתנדבים לשקף אותו במשפט אחד. הכותב מאשר או מתקן. המורה מוסיפה לכל טיעון שאלה: "איזו ראיה הייתם מבקשים מן הדובר?" **תשובות צפויות:** טיעון: "גינה תלמד אותנו על צמחים ועל טיפול בסביבה." שיקוף: "אם הבנתי נכון, את טוענת שהגינה היא גם מקום ללמוד." הכותבת: "כן, בדיוק." שאלה לראיה: "יש מורה שמוכנה ללמד בגינה? כמה שיעורים?" טעות צפויה: שיקוף שכבר מתווכח ("את טוענת שגינה מלמדת, אבל זה לא נכון"). המורה: "קודם רק משקפים. הוויכוח בא בצעד השני."

תרגול מודרך – אתם בזוגות **10 דק'**	דיון "אקווריום": 8 תלמידים (4 בעד, 4 נגד) יושבים במעגל פנימי ומקיימים דיון של 4 דקות לפי כרטיסי הדובר; התלמידים במעגל החיצוני עובדים בזוגות – כל זוג עוקב אחר דובר אחד וממלא את דף המעקב: האם שיקף? האם נתן ראיה? האם דיבר לפי הכללים? אחר כך מחליפים: המעגל החיצוני נכנס לסבב שני של 4 דקות. בדקות האחרונות כל זוג מוסר לדובר שלו משוב אחד בעל-פה. המורה מנחה את הדיון: מחלקת זכות דיבור, מזכירה את הכללים ועוצרת אם יש פנייה אישית. **תשובות צפויות:** בדיון: "אם הבנתי נכון, אתם טוענים שאין מי שיטפל בגינה בחופש. אני רואה זאת אחרת – אפשר לבנות תורנות של משפחות, כמו שיש תורנות בספרייה." משוב של זוג עוקב: "שיקפת יפה, אבל לא אמרת מאיזה מקור הנתון." טעות צפויה: דובר שמדבר יותר מדקה או קוטע. המורה מצביעה על השעון ועל הכלל, ומבקשת: "סכם במשפט אחד."
עבודה עצמית – דף העבודה **10 דק'**	התלמידים עורכים את המאמר בעט בצבע שונה לפי רשימת העריכה בדף: מתקנים את מה שעלה בהערת המורה, ומוסיפים או מחזקים רכיב אחד בעקבות הדיון (טיעון שכנגד חזק יותר ששמעו, ראיה נוספת, מילת קישור). כל שינוי מסומן במספר בשוליים. המורה עוברת אצל תלמידים שהערת השיפור שלהם נגעה למבנה ועוזרת להם להעביר פסקה למקומה.
סיכום ובדיקת הבנה **5 דק'**	שלושה תלמידים מקריאים "לפני ואחרי" של שינוי אחד שעשו, ומסבירים מה גרם להם לשנות. המורה שואלת את הכיתה: "מה למדתם מן הצד השני?" ומסכמת את הרצף כולו על הלוח: עובדה ודעה – טענה, נימוק וראיה – אמינות – מילות קישור – טיעון שכנגד – מאמר – דיון ועריכה. אחר כך כרטיס יציאה. **תשובות צפויות:** "לפני: 'יש הטוענים שגינה עולה כסף.' אחרי: 'יש הטוענים שהקטנת המגרש תשאיר את הקטנים בלי מקום לשחק' – שמעתי את זה מנועם בדיון, וזה טיעון חזק יותר." "למדתי שהם צודקים בעניין הטיפול, אז הוספתי תורנות."

🤲 תמיכה

- כרטיס דובר עם שלושת פתיחי המשפט (שיקוף – מענה – ראיה), ואפשרות להתכונן לדיון בכתב לפני שנכנסים למעגל.
- ברשימת העריכה התלמיד בוחר שני שינויים מתוך רשימה סגורה של ארבעה (להוסיף ראיה / להחליף מילת קישור / לחזק את הטיעון שכנגד / לשפר את הסיכום).

🚀 אתגר

- תלמידים משמשים "מנחי דיון" בסבב השני: מחלקים זכות דיבור, מסכמים בסוף את שני הטיעונים החזקים ביותר של כל צד.
- התלמידים כותבים פסקה קצרה למועצת התלמידים שמציעה פתרון ביניים על סמך הדיון, ומנמקים אותו.

✅ כרטיס יציאה והערכה

כרטיס יציאה: כתבו טיעון אחד ששמעתם בדיון מן הצד השני, ושקפו אותו במשפט "אם הבנתי נכון, ... טוען ש...". ציינו שינוי אחד שעשיתם במאמר בעקבות הדיון. — **הצלחה:** שיקוף מדויק והוגן של טיעון אמיתי מן הדיון (בלי לעג ובלי שינוי התוכן), ושינוי מסוים שמופיע במאמר ומסומן בשוליים.

מה בודקים: נבדקת ההשתתפות בדיון לפי דף המעקב של הזוגות ולפי תצפית המורה: שיקוף לפני מענה, ראיה, דיבור לפי הכללים. בנוסף נבדקים 2 שינויי עריכה מסומנים במאמר שמשפרים רכיב לפי המחוון של שיעור 6, וכרטיס היציאה.

מקשיבים, מגיבים, משפרים

כיתה ו' · שיעור 7 ברצף · דף עבודה לתלמיד

שם: ..... תאריך: .....

שלום תלמידי ו'! היום תשמעו את הצד השני, תגיבו לו בהגינות – ותשפרו בעצרתו את המאמר שלכם.

דוגמה: שיקול: "אם הבנתי נכון, את טוענת שבמגרש חם מדי בקיץ." מענה: "אני רואה צאת אחרת, כי אפשר להוסיף סככת צל (מקור ב)."

1 עקבו אחרי הדובר שלכם וסמנו V.

מה בדקתי	סבב 1	סבב 2
שיקף את דברי הצד השני		
נתן ראיה ממקור		
דיבר בתורו ועד דקה		
פנה לטיעון ולא לאדם		

2 כתבו משוב אחד לדובר: דבר אחד שהצליח והצעה אחת.

_____

_____

3 השלימו תגובה לטיעון ששמעתם בדיון.

1. אם הבנתי נכון, _____ טוען/ת ש_____.
2. אני רואה צאת אחרת, כי _____.
3. לפי מקור ____, _____.

4 ערכו את המאמר וסמנו מה שיניתם.

- ☐ תיקנתי את מה שהמורה ביקשה בהערה.
- ☐ חיצקתי את הטיעון שכנגד בעקבות הדיון.
- ☐ הוספתי או שיפרתי ראיה.
- ☐ החלפתי או הוספתי מילת קישור.
- ☐ סימנתי כל שינוי במספר בשוליים.

5 כתבו שינוי אחד שעשיתם: לפני ואחרי.

לפני	אחרי	למה שיניתי?

בדיקה עצמית

- ☐ אני יכול/ה לשקף את דברי הצד השני לפני שאני משיב/ה.
- ☐ אני יכול/ה לדבר בדיון לפי הכללים.
- ☐ אני יכול/ה לשפר את המאמר שלי בעקבות משוב ודיון.